

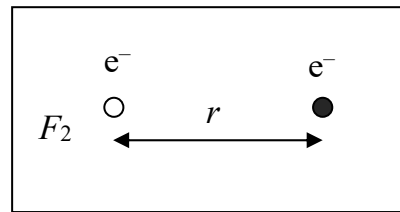
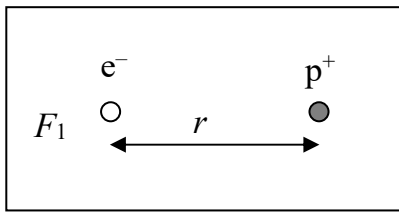
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

30 май 2017 г. - Вариант 2

ПЪРВИ МОДУЛ – времетраене 90 минути

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

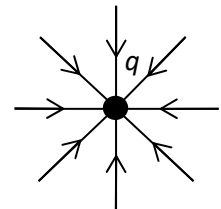
1. Електрон взаимодейства последователно с протон и с друг електрон (виж фигурата). Сравнете в двата случая големините F_1 и F_2 и посоките на силите, които действат на първия електрон.

- А) Силите F_1 и F_2 имат една и съща посока, но $F_1 > F_2$.
- Б) Силите F_1 и F_2 имат една и съща посока, но $F_1 < F_2$.
- В) Силите F_1 и F_2 имат равни големина и еднакви посоки.
- Г) Силите F_1 и F_2 имат равни големина, но противоположни посоки.

2. Фигурата вдясно изобразява:

- А) силовите линии на електричното поле, създадено от точков отрицателен електричен заряд
- Б) силовите линии на електричното поле, създадено от точков положителен електричен заряд
- В) точков положителен електричен заряд, поставен в еднородно външно електрично поле
- Г) точков отрицателен електричен заряд, поставен в еднородно външно електрично поле

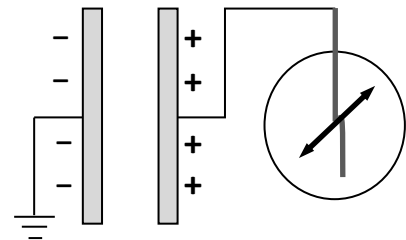

3. Протон се движи в еднородно електрично поле. Първоначално скоростта му в точка A е v_A , а по-късно, когато минава през точка B , скоростта му е v_B . Оказва се, че $v_A > v_B$. Кое от посочените твърдения е вярно?

- А) Потенциалната енергия на протона в т. A е по-голяма от потенциалната му енергия в т. B .
- Б) Потенциалната енергия на протона в т. A е по-малка от потенциалната му енергия в т. B .
- В) Потенциалната енергия на протона във всички точки от траекторията му е една и съща, защото електричното поле е еднородно.
- Г) Кинетичната енергия на протона в т. A е по-малка от кинетичната му енергия в т. B .

4. Разглобим учебен кондензатор е зареден с електростатична машина. Свързаният електрометър отчита напрежението между плочите. Как ще се промени то, когато увеличим заряда на кондензатора два пъти?

- А) Напрежението ще нарасне два пъти.
- Б) Напрежението ще намалее два пъти.
- В) Напрежението ще нарасне четири пъти.
- Г) Напрежението ще намалее четири пъти.

5. В коя от изброените ситуации се наблюдава явлението поляризация на диелектрик?

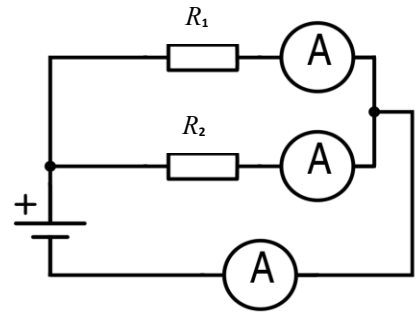
- А) Отклонение на стрелката на компас при протичане на ток по намиращ се до нея проводник.
- Б) Привличане на фини железни частици от магнит.
- В) Образуване на натриеви и хлорни йони при разтварянето на готварска сол във вода.
- Г) Привличане на малки хартиени парченца от натрита с кърпа пластмасова линийка.

6. Кое от изброените вещества е диелектрик?

- А) живак
- Б) стъкло
- В) солена вода
- Г) злато

7. В електрическата верига, показана на фигурата, два от амперметрите показват съответно стойности 2 А и 3 А. Каква стойност е възможно да показва третият амперметър?

- А) 6 А
- Б) $\frac{3}{2}$ А
- В) 1 А
- Г) $\frac{2}{3}$ А

8. В коя от изброените среди, протичането на електричен ток се дължи на движение на положителни и отрицателни йони?

- А) в живак
- Б) в силиций
- В) в сребърен проводник
- Г) в електролита на акумулатор

9. Електрически сешоар с мощност 2000 W е включен в продължение на 5 минути. Колко е консумираната от него електрична енергия за това време?

- А) 10 J
- Б) 10 kJ
- В) 600 kJ
- Г) $6 \cdot 10^6$ J

10. Когато свети, крушка на автомобилен фар консумира електрическа мощност $P = 60$ W. Напрежението на акумулатора на автомобила е $U = 12$ V. Колко е токът през крушката?

- А) 0,2 А
- Б) 2 А
- В) 5 А
- Г) 720 А

11. Как може да предизвикаме протичане на електричен ток през газ, поставен в електрично поле?

- А) Като го облъчим с радиовълни
- Б) Като го облъчим с ултравиолетови лъчи
- В) Като го облъчим с видима светлина
- Г) Като го облъчим с инфрачервени лъчи

12. Самостоятелен газов разряд протича в резултат на процеса:

- А) екраниране
- Б) поляризация
- В) ударна йонизация
- Г) електростатична индукция

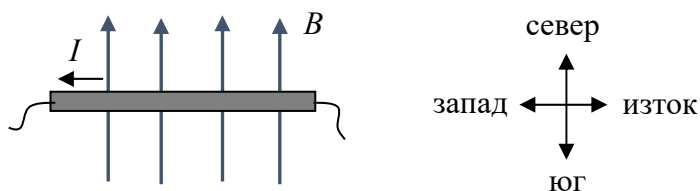
13. При подаване на напрежение в краищата на един полупроводник:

- А) електроните и дупките се движат в една и съща посока
- Б) електроните и дупките се движат в противоположни посоки
- В) движат се само електроните, дупките са неподвижни
- Г) движат се само дупките, електроните са неподвижни

14. Електрическа верига се състои от източник с напрежение $U = 12 \text{ V}$ и два успоредно свързани резистора с електрично съпротивление съответно $R_1 = 200 \text{ }\Omega$ и $R_2 = 300 \text{ }\Omega$. Колко е токът, който протича във веригата?

- А) 0,1 А
- Б) 0,01 А
- В) 0,024 А
- Г) 0,24 А

15. По хоризонтален проводник, ориентиран запад-изток, тече ток. Силовите линии на Земяното магнитно поле са успоредни на земната повърхност и сочат от юг на север. Каква е посоката на силата, с която земното магнитно поле действа на проводника?

- А) перпендикулярно, от листа към Вас $\odot$
- Б) перпендикулярно, от Вас към листа $\otimes$
- В) на север
- Г) на юг

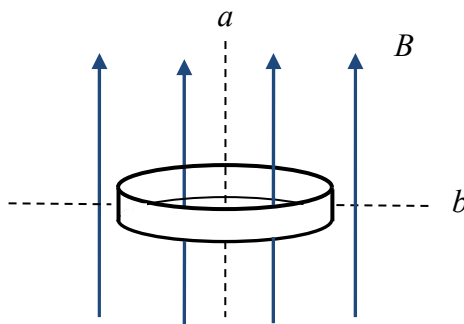
16. Прав проводник с дължина $\ell = 0,5 \text{ m}$, по който тече ток с големина $I = 2 \text{ A}$, се намира в еднородно (хомогенно) магнитно поле с големина на магнитната индукция $B = 0,2 \text{ T}$. Проводникът е успореден на магнитните силови линии. Колко е големината на силата, с която магнитното поле действа на проводника?

- А) 5 N
- Б) 0,2 N
- В) 0,02 N
- Г) 0 N

17. Кой от изброените метали при стайна температура НЕ е феромагнетик?

- А) никел
- Б) желязо
- В) кобалт
- Г) алуминий

18. Кръгов проводник се намира в еднородно магнитно поле. Първоначално равнината на проводника е перпендикулярна на силовите линии на магнитното поле. В коя от изброените ситуации в проводника ще се индуцира ток?

- А) Ако го движим в посока на силовите линии на магнитното поле, без да променяме ориентацията му.
- Б) Ако го завъртим около ос b , минаваща през диаметъра му.
- В) Ако го движим в посока, перпендикулярна на силовите линии на магнитното поле, без да променяме ориентацията му и без да напуска полето.
- Г) Ако го завъртим около ос a , успоредна на силовите линии и минаваща през центъра му.

19. Честотата на мрежовото напрежение е 50 Hz. Колко е периодът му?

- А) 220 s
- Б) 0,2 s
- В) 0,05 s
- Г) 0,02 s

20. Котлон работи с променливо напрежение с ефективна стойност 220 V и честота 50 Hz. Мощността, която консумира, е 2200 W. Каква мощност би консумирал, ако се използва в друга държава, където мрежовото напрежение е с ефективна стойност 110 V и честота 60 Hz?

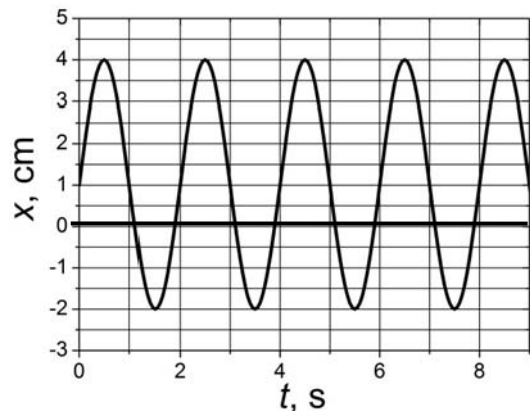
- А) 550 W
- Б) 660 W
- В) 1100 W
- Г) 1320 W

21. Каква е връзката между показателите на пречупване за червена ($n_{\text{ч}}$), синя ($n_{\text{с}}$) и жълта ($n_{\text{ж}}$) светлина за една прозрачна среда?

- А) $n_{\text{ч}} > n_{\text{с}} > n_{\text{ж}}$
- Б) $n_{\text{ч}} < n_{\text{с}} < n_{\text{ж}}$
- В) $n_{\text{ч}} < n_{\text{ж}} < n_{\text{с}}$
- Г) $n_{\text{ч}} > n_{\text{ж}} > n_{\text{с}}$

22. Дадена е графиката на отклонението x на трептящо тяло от времето t . Кое твърдение за това трептене е вярно?

- А) Амплитудата е 4 cm, а периодът е 2 s.
- Б) Амплитудата е 3 cm, а периодът е 2 s.
- В) Амплитудата е 6 cm, а периодът е 1 s.
- Г) Амплитудата е 3 cm, а периодът е 1 s.

23. Светлинна вълна преминава от среда 1 в среда 2. Кое твърдение за характеристиките на вълната в двете среди е вярно?

	скорост на разпространение	дължина на вълната	честота
А)	$c_1 = c_2$	$\lambda_1 \neq \lambda_2$	$\nu_1 \neq \nu_2$
Б)	$c_1 \neq c_2$	$\lambda_1 \neq \lambda_2$	$\nu_1 \neq \nu_2$
В)	$c_1 \neq c_2$	$\lambda_1 = \lambda_2$	$\nu_1 \neq \nu_2$
Г)	$c_1 \neq c_2$	$\lambda_1 \neq \lambda_2$	$\nu_1 = \nu_2$

24. Радиостанция излъчва вълни с честота $\nu = 90$ MHz. Колко е дължината на вълната на излъчваните радиовълни? Скоростта на светлината във въздух е $c = 3 \cdot 10^8$ m/s.

- А) 30 m
- Б) 3,33 m
- В) 0,333 m
- Г) 0,03 m

25. Светлина пада на границата „стъкло-вода“. Ъгълът на падане се променя постепенно, като приема стойности 20° , 40° , 50° и 80° . Оказва се, че само при един от тези ъгли се наблюдава пълно вътрешно отражение. Показателите на пречупване на водата и стъклото са съответно $n_{\text{вода}} = 1,33$ и $n_{\text{стъкло}} = 1,5$. Кой е този ъгъл, при който се наблюдава пълно вътрешно отражение?

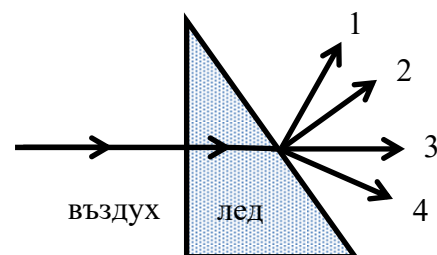
- А) 80°
- Б) 50°
- В) 40°
- Г) 20°

26. Скоростта на светлината във вакуум е $c = 300\,000\text{ km/s}$. Показателят на пречупване на стъклото е $n = 1,5$. С каква скорост се разпространява светлината в стъклото?

- А) $300\,000\text{ km/s}$
- Б) $450\,000\text{ km/s}$
- В) $200\,000\text{ km/s}$
- Г) $150\,000\text{ km/s}$

27. Лъч светлина пада перпендикулярно на една от стените на призма от лед и излиза от другата ѝ стена във въздуха, както е показано на фигурата. Показателят на пречупване на леда е $n = 1,31$. Кой от показаните на фигурата лъчи показва вярно посоката на пречупения лъч?

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

28. Разтопена вулканична лава има температура $T = 1450\text{ K}$. Константата на Вин е $2,90 \cdot 10^{-3}\text{ m.K}$. На каква дължина на вълната се намира максимумът в спектъра на излъчване на лавата?

- А) $2 \cdot 10^{-7}\text{ m}$
- Б) $5 \cdot 10^{-7}\text{ m}$
- В) $2 \cdot 10^{-6}\text{ m}$
- Г) $4,2 \cdot 10^{-6}\text{ m}$

29. Кой закон описва зависимостта на мощността на излъчване на едно абсолютно черно тяло от температурата му?

- А) законът на Кулон
- Б) законът на Хъбъл
- В) законът на Вин
- Г) законът на Стефан-Болцман

30. Кое от твърденията НЕ е вярно?

- А) Процесът фотосинтеза протича под влияние на ултравиолетовите лъчи, излъчвани от Слънцето.
- Б) На големи надморски височини ултравиолетовите лъчи са по-интензивни в сравнение с тези на морското равнище.
- В) Инфрачервените лъчи имат по-голяма честота от ултравиолетовите.
- Г) Приборите за нощно виждане регистрират инфрачервени лъчи.

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ФИЗИКА И АСТРОНОМИЯ

30 май 2017 г. - Вариант 2

ВТОРИ МОДУЛ – времетраене 150 минути

Отговорите на задачите от 31. до 40. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

31. Квантът светлинна енергия, излъчен при преход на електрон от едно енергетично ниво в друго, се нарича:

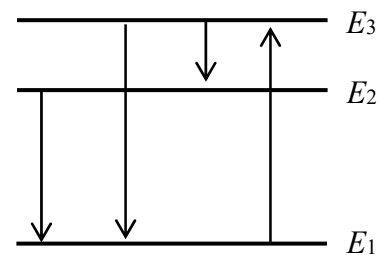
- А) гравитон
- Б) фотон
- В) глюон
- Г) неутрино

32. Хипотезата на Планк, с която се обяснява излъчването на абсолютно черно тяло, предполага, че енергията на квантите е правопрпорционална на:

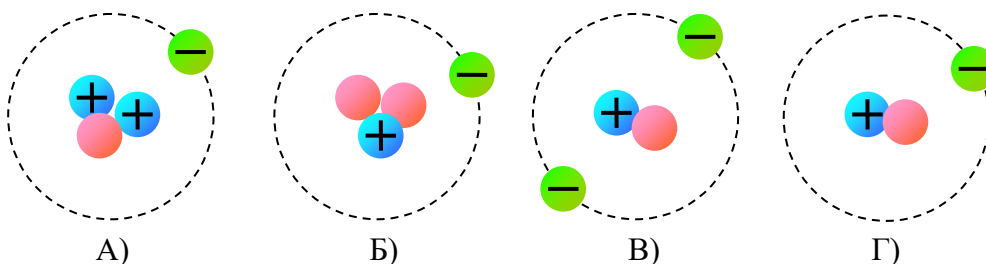
- А) честотата на светлината
- Б) температурата на тялото
- В) дължината на вълната на светлината
- Г) площта на излъчващата повърхност

33. Енергиите на първите три енергетични нива във водородния атом са съответно $E_1 = -13,6 \text{ eV}$, $E_2 = -3,4 \text{ eV}$ и $E_3 = -1,5 \text{ eV}$. При преход между кои енергетични нива ще се излъчи фотон с най-голяма дължина на вълната?

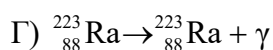
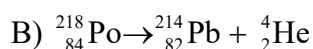
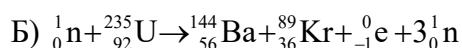
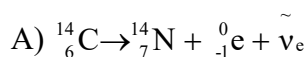
- А) от E_2 към E_1
- Б) от E_3 към E_1
- В) от E_3 към E_2
- Г) от E_1 към E_3

34. В кой от случаите на фигурата е показан модел на деутерий?

35. Коя реакция е бета-разпадане?

36. Кои от изброените видове лъчи могат да преминат през алуминиево фолио с дебелина 0,1 mm?

А) бета лъчите

Б) гама лъчите

В) алфа лъчите

Г) нито един от трите вида

37. Пи-мезон има маса в покой $m = 280 m_e$ и заряд $q = -1e$. Каква маса и заряд има неговата античастица? (m_e – маса на електрона, e – елементарен електричен заряд)

	маса	заряд
А)	$280 m_e$	$-1e$
Б)	$280 m_e$	$1e$
В)	$-280 m_e$	$-1e$
Г)	$-280 m_e$	$1e$

38. Нашето Слънце след около 5 милиарда години ще се превърне в:

А) червен гигант

Б) черна дупка

В) неутронна звезда

Г) свръхнова

39. От диаграмата „спектър-светимост“ можем да разберем, че белите джуджета имат:

А) висока температура и голяма светимост

Б) ниска температура и голяма светимост

В) висока температура и малка светимост

Г) ниска температура и малка светимост

40. Темповете на еволюция на една звезда се определят от:

А) нейния химичен състав

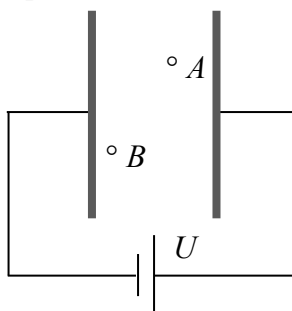
Б) нейната температура

В) нейния радиус

Г) нейната маса

Решенията на задачите от 41. до 50. вкл. запишете на предвиденото за това място в свитъка за свободните отговори срещу съответния номер на задачата!

41. Плосък кондензатор е свързан към източник на напрежение, както е показано на фигурата.

Попълнете празните места в текста, като използвате предложените изрази, така че да се получи вярно твърдение.

А) Левият електрод на кондензатора има ..... заряд, а десният – .....

отрицателен
положителен

Б) Електростатичното поле в кондензатора е .....

нееднородно
еднородно

В) Посоката на силовите линии е .....

надясно
наляво

Г) Интензитетът на полето в т. А е ..... интензитета на полето в т. В.

по-малък от
равен на
по-голям от

42. Плосък кондензатор има капацитет $C = 4,0 \cdot 10^{-5}$ F и големина на заряда на всяка една от плочите му $q = 2,0 \cdot 10^{-4}$ C.

А) Пресметнете напрежението U между плочите му.

Б) Колко джаула е работата на електричните сили за пренасяне на електрон от отрицателната до положителната плоча на кондензатора? (Елементарен електричен заряд $e = 1,6 \cdot 10^{-19}$ C)

43. Специфичното електрично съпротивление на цинк Zn е $\rho_1 = 0,06 \frac{\Omega \cdot \text{mm}^2}{\text{m}}$. Дълъг цинков

проводник има напречно сечение $S_1 = 2 \text{ mm}^2$ и съпротивление $R = 3 \Omega$.

А) Пресметнете дължината ℓ на проводника.

Б) Какво напречно сечение S_2 (по-голямо или по-малко) има меден проводник със същата дължина ℓ и съпротивление R като на цинковия проводник. Специфичното съпротивление на

медта е $\rho_2 = 0,017 \frac{\Omega \cdot \text{mm}^2}{\text{m}}$.

44. През резистор със съпротивление $R = 300 \Omega$ тече постоянен ток $I = 400 \text{ mA}$. Пресметнете:

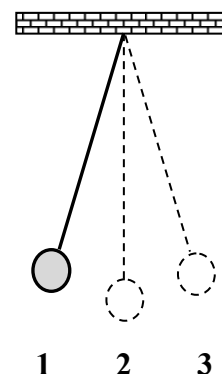
А) електричният заряд q , който преминава през резистора за време $t = 3 \text{ min}$

Б) напрежението U между краищата на резистора

45. Математично махало извършва хармонично трептене с период $T = 4 \text{ s}$.

А) Напишете формулата за период на математично махало и опишете величините, които участват в нея.

Б) В началния момент махалото се намира в крайно ляво положение 1. В кое положение ще се намира и в каква посока ще се движи махалото 5 секунди по-късно?

46. При измерване дълбочината на океана с ехолот вертикално надолу се излъчва ултразвукова вълна на импулси. Всеки отразен импулс се приема със закъснение $\Delta t = 1,6 \text{ s}$. Скоростта на вълната във вода е $u = 1500 \text{ m/s}$.

А) Колко е дълбочината на океана на това място?

Б) Колко е дължината на вълната λ във вода на използвания ултразвук, ако звуковият импулс е монохроматичен с честота $\nu = 500 \text{ Hz}$.

47. Монохроматичен сноп ултравиолетови лъчи има енергия на квантите $E = 1,33 \cdot 10^{-18} \text{ J}$.

А) Пресметнете честотата на това лъчение. Константата на Планк е $h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ J}\cdot\text{s}$.

Б) Сравнете енергията E на квантите от дадения сноп с енергията на квантите E_1 на видимата светлина и с енергията на квантите E_2 на рентгеновите лъчи. Попълнете изразите, като използвате знаците $>$, $<$ или $=$.

$E \dots E_1$ (видима светлина)

$E \dots E_2$ (рентгенови лъчи)

48. При облъчване на фотоклетка с монохроматична светлина с енергия на фотоните $E = 3,5 \text{ eV}$ е установено, че максималната кинетична енергия на фотоелектроните е $E_{k, \text{max}} = 0,9 \text{ eV}$.

А) Определете отделителната работа A на фотокатода.

Б) Като използвате данните в таблицата, определете от какъв метал е направен той.

В) От повърхността на кои от металите, дадени в таблицата, може да се наблюдава фотоефект, ако се използва същата монохроматична светлина, описана в условието на задачата?

Метал	Символ	Отделителна работа A , eV
торий	Th	3,40
церий	Ce	2,90
калций	Ca	2,87
итербий	Yb	2,60
калий	K	2,29
цезий	Cs	2,14

49. Периодът на полуразпадане на радиоактивния изотоп йод-131 е 8 дни.

А) Ако в даден момент броят ядра на този изотоп е N_0 , колко ще бъде броят им след 32 дни?

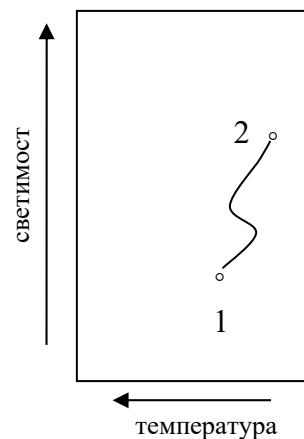
Б) Още колко време трябва да измине, така че броят на ядрата да стане 64 пъти по-малък от началния?

50. В бъдеще Слънцето ще се промени и ще се премести от положение 1 в положение 2 върху диаграмата „спектър-светимост“.

А) Използвайте предложените изрази, за да опишете как ще се променят характеристиките на Слънцето:

- светимост L – *ще намалее, няма да се промени, ще се увеличи*
- температура T – *ще намалее, няма да се промени, ще се увеличи*
- радиус R – *ще намалее, няма да се промени, ще се увеличи*

Б) В звезда от кой вид ще се превърне Слънцето след тези промени?

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО

Физика и астрономия - 30 май 2017 г.

ВАРИАНТ № 2

Ключ с верните отговори

Въпроси с избираем отговор

въпрос	верен отговор	брой точки
1	Г	1,5
2	А	1,5
3	Б	1,5
4	А	1,5
5	Г	1,5
6	Б	1,5
7	В	1,5
8	Г	1,5
9	В	1,5
10	В	1,5
11	Б	1,5
12	В	1,5
13	Б	1,5
14	А	1,5
15	Б	1,5
16	Г	1,5
17	Г	1,5
18	Б	1,5
19	Г	1,5
20	А	1,5

въпрос	верен отговор	брой точки
21	В	1,5
22	Б	1,5
23	Г	1,5
24	Б	1,5
25	А	1,5
26	В	1,5
27	Г	1,5
28	В	1,5
29	Г	1,5
30	В	1,5
31	Б	1,5
32	А	1,5
33	В	1,5
34	Г	1,5
35	А	1,5
36	Б	1,5
37	Б	1,5
38	А	1,5
39	В	1,5
40	Г	1,5

Въпроси със свободен отговор

41.

А) Левият електрод на кондензатора има *отрицателен* заряд,
а десният – *положителен*.

1 точка

Б) Електростатичното поле в кондензатора е *еднородно*.

1 точка

В) Посоката на силовите линии е *наляво*.

1 точка

Г) Интензитетът на полето в т. А е *равен на* интензитета на полето в т. В.

1 точка

42.

А) $U = \frac{q}{C}$ 1 точка, $U = 5 \text{ V}$ 1 точка

Б) Електрическата сила върши положителна работа $A = eU$ 1 точка,

$$A = 8 \cdot 10^{-19} \text{ J} \quad \text{1 точка}$$

43.

А) $R = \rho \frac{l}{S}$ 0,5 точки, $l = \frac{RS_1}{\rho_1}$ 0,5 точка, $l = 100 \text{ m}$ 0,5 точки

Б) Когато двата проводника имат еднакви дължини и съпротивления, $\frac{\rho_1}{S_1} = \frac{\rho_2}{S_2}$ (0,5 точки),
откъдето следва $S_1 > S_2$ (1 точка).

44.

А) $q = It$ 1 точка, $q = 72 \text{ C}$ 1 точка

Б) $U = IR$ 1 точка, $U = 120 \text{ V}$ 1 точка

45.

А) $T = 2\pi \sqrt{\frac{l}{g}}$ 1 точка, l – дължина на махалото 0,5 точки,

g – земно ускорение 0,5 точки

Б) Пет секунди след началото на движението махалото ще се намира
в положение 2 (1 точка), като се движи към положение 3 (1 точка).

46.

А) $h = \frac{u\Delta t}{2}$ 1 точка, $h = 1200 \text{ m}$ 1 точка

Б) $\lambda = \frac{u}{v}$ 1 точка, $\lambda = 3 \text{ m}$ 1 точка

47.

А) $\nu = \frac{E}{h}$ **1 точка**, $\nu = 2,0 \cdot 10^{15}$ Hz **1 точка**

Б) $E > E_1$ **1 точка**, $E < E_2$ **1 точка**

48.

А) $A = E - E_{k,\max}$ **1 точка**, $A = 2,60$ eV **1 точка**

Б) Фотокатодът е направен от метала *итербий* **0,5 точки**

В) Фотоефект се наблюдава при $E \geq A$ (**0,5 точки**) и е възможен при всички метали от таблицата (**1 точка**).

49.

А) $4T_{1/2} = 32$ дни **1 точка**,

след 32 дни ще останат $N = \frac{N_0}{2^4} = \frac{N_0}{16}$ ядра **1 точка**

Б) $64 = 2^6$ **1 точка**,

след време $6T_{1/2} = 48$ дни **1 точка**

50.

А) Светимостта L *ще се увеличи* **1 точка**,

Температурата T *ще се понижи* **1 точка**,

Радиусът R *ще се увеличи* **1 точка**

Б) Ще се превърне в червен гигант **1 точка**